

Vidmantas Valiušaitis

Gyvuosius apraudu, mirusių šaukiuos

Politikos skliaute – velnio arija

Vilnius, 2013

Turinys

I skyrius. Šūkiiai, iššūkiiai, aplođismentai

01. Reikia nepasaulėžiūrinės politikos (“Lietuvos žinios”, 2012-02-08)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Reikia-nepasauleziurines-politikos>
02. Žūtbutiniai jėgos ir viešųjų ryšių žaidimai (“Lietuvos žinios”, 2012-02-22)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Zutbutiniai-jegos-ir-viesuju-rysiu-zaidimai>
03. Iššūkis – atkurti pasitikėjimą valstybe (“Lietuvos žinios”, 2012-03-13)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Issukis-atkurti-pasitikejima-valstybe>
04. Kas slypi už rezonansinių bylų (“Lietuvos žinios”, 2012-05-30)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Kas-slypi-uz-rezonansiniu-bylu>
05. Ar VSD ataskaita padės atgauti pasitikėjimą? (“Lietuvos žinios”, 2012-06-13)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Ar-VSD-ataskaita-pades-atgauti-pasitikejima>
06. Atradimas: Lietuva nėra teisinė valstybė! (“Lietuvos žinios”, 2012-05-03)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Atradimas-Lietuva-nera-teisine-valstybe>
07. Gyvuosius apraudu, mirusių šaukiuos (“Lietuvos žinios”, 2012-04-18)
<http://www.lzinios.lt/sitemain/Komentarai/Gyvuosius-apraudu-mirusiu-saukiuos>
08. Velnio arija (“Lietuvos žinios”, 2012-06-27)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Velnio-arija>
09. Vaisiai nuo usnių ir erškėčių (“Lietuvos žinios”, 2012-07-25)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Vaisiai-nuo-usniu-ir-erskeciu>
10. Antisisteminiame politikos flange – intriga DELFI, 2012-07-24)
http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/vvaliusaitis-antisisteminiame-politikos-flange-intriga_d?id=59171369
11. Aplođismentai (“Lietuvos žinios”, 2012-07-11)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Aplodismentai>
12. Politiniai kaliniai ir tremtiniai – “valstybininkų” tarnyboje (“Lietuvos žinios”, 2012-08-08)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Politiniai-kaliniai-ir-tremtiniai-valstybininku-tarnyboje>
13. Triušiuikai kovoje su kurmiaiis ir vanagais (“Lietuvos žinios”, 2012-08-24)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Triusiukai-kovoje-su-kurmiais-ir-vanagais>
14. V. Pociūno byla – likimo ženklas (“Lietuvos žinios”, 2012-09-05)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/V.Pociuno-byla-likimo-zenklas>

II skyrius. Keliai, karai, pranašai

15. Ko neturime bijoti? (Balsas.lt, 2007-04-02)
<http://www.balsas.lt/naujiena/72555/ko-neturime-bijoti>
16. Lyderis, reikalingas Lietuvai (Balsas.lt, 2008-04-15)
<http://www.balsas.lt/naujiena/191633/lyderis-reikalingas-lietuvai>
17. Kada žmogus “ir vėl laisvas”? (Balsas.lt, 2006-09-25)
<http://www.balsas.lt/naujiena/185769/kada-zmogus-ir-vel-laisvas>

18. Seimo „greitoji pagalba“ (Balsas.lt, 2006-10-23)

<http://www.balsas.lt/naujiena/185771/seimo-greitoji-pagalba>

19. Kiek “teatro šalyje” yra gyvenimo? (Balsas.lt, 2008-03-04)

<http://www.balsas.lt/naujiena/185736/kiem-teatro-salyje-yra-gyvenimo>

20. Keliuose – ne karas, gyvenimo atspindys (Balsas.lt, 2007-10-01)

<http://www.balsas.lt/naujiena/166009/keliuose-ne-karas-gyvenimo-atspindys>

21. Krizės pranašai – prie miegamojo durų (Balsas.lt, 2008-11-24)

<http://www.balsas.lt/naujiena/225277/krizes-pranasai-prie-miegamojo-duru>

III skyrius. Sėkmės ir grėsmės

22. Kodėl mūsų politikus siutina estų sėkmė? (DELFI, 2012-02-24)

<http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/vvaliusaitis-kodel-musu-politikus-siutina-estu-sekme.d?id=55901741>

23. Reikalauti ES principų vykdymo, ne jų denonsavimo (Balsas.lt, 2008-06-26)

<http://www.balsas.lt/naujiena/201937/reikalauti-es-principu-vykdyimo-ne-ju-denonsavimo/rubrika:naujienos-lietuva-komentaraiiiranalize-lietuva>

24. Kas ką gadina – valdžia žmones ar žmonės valdžią? (Balsas.lt, 2007-02-20)

<http://www.balsas.lt/naujiena/40717/kas-ka-gadina-valdzia-zmones-ar-zmones-valdzia>

25. Laikas perorientuoti struktūras ir mentalitetą (Balsas.lt, 2008-06-10)

<http://www.balsas.lt/naujiena/199871>

26. Socialinė atskirtis – tikroji grėsmė nacionaliniam saugumui (Balsas.lt, 2007-03-19)

<http://www.balsas.lt/naujiena/61114/socialine-atskirtis-tikroji-gresme-nacionaliniam-saugumui>

27. Turime pasikeisti, jei norime išlikti (Balsas.lt, 2008-05-27)

<https://www.balsas.lt/naujiena/197846/turime-pasikeisti-jei-norime-islikti>

IV skyrius. Ašis ir bala

28. Rinkimų tvarka iškreipia rinkėjų valią (Balsas.lt, 2007-03-05)

<http://www.balsas.lt/naujiena/51323/rinkimu-tvarka-iskreipia-rinkeju-valia>

29. Lemia ir programos, ir žmonės (Balsas.lt, 2008-09-29)

<http://www.balsas.lt/naujiena/216037/lemia-ir-programos-ir-zmones>

30. Laimėtojai – konservatorių ir liberalų ašis (Balsas.lt, 2008-10-14)

<http://www.balsas.lt/naujiena/218694/laimetojai-konservatoriu-ir-liberalu-asis>

31. Atsigręžti į žmogų (Balsas.lt, 2008-10-27)

<http://www.balsas.lt/naujiena/220908/atsigrezi-i-zmogu>

32. Ar “politikos tęstinumas” yra vertybė? (Balsas.lt, 2008-11-14)

<http://www.balsas.lt/naujiena/223765/ar-politikos-testinumas-yra-vertybe>

33. Dienos ženklai kelia rūpestį (Balsas.lt, 2008-11-17)

<http://www.balsas.lt/naujiena/224062/dienos-zenklai-kelia-rupesti>

34. Seimas griuvo į balą (Balsas.lt, 2008-12-08)

<http://www.balsas.lt/naujiena/227581/seimas-griuvo-i-bala>

35. Valdžiai derėtų susimąstyti (Balsas.lt, 2008-12-29)

<http://www.balsas.lt/naujiena/230595/valdziai-deretu-susimastyti>

36. Prezidento veto: reikėtų įveikti (Balsas.lt, 2009-01-08)
<http://www.balsas.lt/naujiena/231711/prezidento-veto-reiketu-iveikti>

37. Ar Prezidentas tebetiki savo žodžiais? (Balsas.lt, 2009-01-14)
<http://www.balsas.lt/naujiena/232863/ar-prezidentas-tebetiki-savo-zodziais>

38. Burti sąjungininkus, ne didinti oponentų skaičių (Balsas.lt, 2009-01-19)
<http://www.balsas.lt/naujiena/233481/burti-sajungininkus-ne-didinti-oponentu-skaiciu>

39. Užmojis apmąšinti apetitus – sveikintinas (Balsas.lt, 2009-01-27)
<http://www.balsas.lt/naujiena/234848/uzmojis-apmalsinti-apetitus-sveikintinas>

V skyrius. Bestuburiškumas

40. Iššūkis A. Kubiliui ar paskutinė proga partijai? (DELFI, 2011-05-17)
<http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/article.php?id=45515137>

41. A. Kubiliui tereikia išlikti principingam (“Lietuvos žinios”, 2012-03-07)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/A.Kubiliui-tereikia-islikti-principingam>

42. Vyriškai pasielgė būtent ministras A. Gelūnas (“Lietuvos žinios”, 2012-03-21)
<http://www.lietuvszinios.lt/index.php/Komentarai/Vyriskai-pasielge-butent-ministras-A.Gelunas>

43. Metas parodyti stuburą (“Lietuvos žinios”, 2012-04-04)
<http://www.lzinios.lt/Komentarai/Metas-parodyti-stubura>

44. A. Kubilius proga nepasinaudojo (DELFI, 2012-05-03)
<http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/vvaliusaitis-a-kubilius-proga-nepasinaudojo.d?id=58633949>

VI skyrius. Ufonogeitas

45. LeoLT – raudonas skuduras radikalams (Balsas.lt, 2008-02-05)
<http://www.balsas.lt/naujiena/181971/leolt-raudonas-skuduras-radikalams/rubrika>:

46. Apie baudžiovą ir atlapų tampymo kultūrą (“Baltijos miškai ir mediena”, 2006 Nr. 4; Bernardinai.lt, 2006-04-13)
<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/-/28409>

47. Sužvango kartoniniai kalvijai (“Baltijos miškai ir mediena”, 2007 Nr. 4)

48. Nustatyti tiesą ar “greičiau baigti tyrimą”? (Balsas.lt, 2008-10-20)
<http://www.balsas.lt/naujiena/185772/nustatyti-tiesa-ar-greiciau-baigti-tyrima>

49. VSD vadovo nuotaika geresnė (Balsas.lt, 2006-11-20)
<http://www.balsas.lt/naujiena/185773/vsd-vadovo-nuotaika-geresne>

50. Reikia tiesos, kuri išlaisvintų (Balsas.lt, 2008-04-01)
<http://www.balsas.lt/naujiena/189329/reikia-tiesos-kuri-islaisvintu>

Šaltiniai:

Balsas.lt – 28 str.
“Lietuvos žinios” – 17
DELFI - 3 str.
“Baltijos miškai ir mediena” – 2 str.
Bernardinai.lt – 1 str.

Seimas griuvo į balą [\(18\)](#)

Neseniai viename savo komentarų minėjau, kad reformas užsimojusi vykdyti Permainų koalicija veiklą pradėjo nuo gero darbo – atlyginimų mažinimo sau. Seimo statuto pataisai, kuri leistų sumažinti paskutinėmis nuėjusio Seimo darbo valandomis paskubomis padidintus parlamentarų bei Vyriausybės narių atlyginimus, po pateikimo buvo pritarta.

Lūkesčiams, jog naujasis Seimas ras jėgų elgtis padoriau, išsipildyti, deja, nebuvo lemta. Nepraėjo nė dvi savaitės ir Seimas griuvo į balą: naujieji parlamentarai patvirtino, kad senojo Seimo sprendimas, ekonominiu sunkmečiu 12 milijonų litų padidinti atlyginimų fondą sau, jiems tinka, ir kad valdančiųjų raginimai susiveržti diržus galioja visiems, išskyrus juos pačius. Kitaip tariant, praėjusio ketvirtadienio Seimo sprendimas tobulai iliustruoja klasikinį seno fariziejaus moralą: nežiūrėk, ką darau, klausyk, ką sakau.

Šį Seimo moralinę nuogybę apšviečiantį sprendimą buvo bandoma pridengti „figos lapu“ – Teisės ir teisėtvarkos komiteto išvada, neva galimybė, parlamentarams patiems susimažinti atlyginimus, gali prieštarauti Konstitucijai. Sveiku protu tokia „teisės“ praktika nei suprantama, nei paaiškinama. Tai tolygu bandymui fiksuoti vairuotojo akseleratoriaus pedalą, kad jis negalėtų sumažinti greičio, nepriklausomai nuo kelio kokybės ir jo pavojingumo laipsnio.

Kiekvienas vairuotojas žino, kad esama kelio atkarpų, kada greitį ne tik galima, bet ir reikia mažinti iki minimumo, kad būtų išsaugotas sveikas automobilis ar net keleivių gyvybės. Tuo tarpu Seimo „teisės ir teisėtvarkos“ kūrėjai liko ištikimi įsigalėjusiai Lietuvoje „dvigubų

standartų“ moralei: vienos taisyklės – „paprastiesiems mirtingiesiems“, visai kitos – vadinamajam politiniam ir ekonominiam „elitui“.

„Manau, kad Seimo nariams tikrai yra nelengva savo pačių byloje priimti kitokį sprendimą“, – parlamento posėdyje sakė pataisos iniciatorius Seimo vicepirmininkas Česlovas Stankevičius, pats, beje, drauge su dar [18 kitų parlamentarų](#) balsavęs prieš šį socialinį teisingumą išjuokiantį sprendimą. Deja, kiti 79 Seimo nariai (7 – susilaikė) nedrįso pakelti rankų prieš socialinių sąlygų pasigerinimą sau kitų mažiausiai apsaugotų piliečių praradimų sąskaita.

Vien per pirmuosius 9 šių metų mėnesius, Statistikos departamento duomenimis, bankrutavo per 50 procentų įmonių daugiau, negu per tą patį laikotarpį pernai. Tai ne tik negauti mokesčiai į biudžetą, bet ir didesni bedarbių pulkai, ilgesnės eilės prie pašalpų langelio Darbo biržoje. Galima neabejoti, kad paskutiniai trys šių metų mėnesiai, kada įplaukos į biudžetą dar labiau sumenko ir jau vėluojama išmokėti atlyginimus daliai valstybės tarnautojų, minėtus statistinius rodiklius apie bankrutavusių įmonių skaičių tik pablogins.

O planai 15-20 procentų mažinti valstybės tarnautojų atlyginimus? Tai čia – „konstituciška“, Konstitucijai tai neprieštarauja? Arba prižadėti nustatytu koeficientu didinti atlyginimus socialinių sąlygų nustekentiems mokytojams, kultūros darbuotojams, dėl ekonominių sunkumų to atsisakyti, tačiau neatsisakyti pasididinti sau? To irgi reikalauja Lietuvos Konstitucija?

Priešingai. 46-asis Konstitucijos straipsnis aiškiai sako, kad valstybė „reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.“ Nieko sau visuotinė gerovė: socialiniai Lietuvos rodikliai – žemiausi Europos Sąjungoje, o parlamentarų algos – didesnės nei Ispanijos, nepalyginamai didesnio ūkinio potencialo valstybės.

Seimo statuto nuostata, susijusi su reikalavimu parlamento sprendimus dėl Seimo narių atlyginimų taikyti ne einamosios, bet tik būsimosios kadencijos Seimo nariams, yra teisingas ir pagrįstas, kiek tai liečia atlyginimų didinimą. „Niekas negali ir neturi būti pats sau teisėjas“, – šis principas žinomas nuo romėnų teisės laikų ir visiškai suprantama, jei parlamento narių atlyginimus didina kažkas kitas, ne jie patys.

Bet jeigu Seimo nariai, net ir krizės akivaizdoje, negali, neturi teisės ar nenori dalytis bendra lemtimi su visa tauta, sutikdami verčiau tapti pajuokos bei patyčių objektu, negu šiek tiek prisiveržti diržus ir sau, tuomet Viešpats tepasigaili tokios tautos ir valstybės.

„Nėra žalingesnio dalyko valstybei už sukčius, palaikytus išminčiais, – sakė Francis Baconas, britų politikas, filosofas ir eseistas. – Melas apnuogina silpną sielą, bejėgį protą, ydingą charakterį.“

Radijas „Laisvoji banga“

Šaltinis: "[Balsas.lt](#)"

info@balsas.lt

Burti sąjungininkus, ne didinti oponentų skaičių [\(36\)](#)

Apžvalgininkai šiandien kelia klausimą: kam buvo naudingos riaušės Vilniuje? Abejoti netenka, kad jos kažkam buvo naudingos, kadangi tam, kas nenaudinga, iš anksto nesiruošiama. O kad nevaldomam siautėjimui gatvėse buvo pasiruošta – akivaizdu. Ir tai patvirtina ne vien provokuojančiu elgesiu išsiskyrę demonstrantai.

Kam riaušės buvo nenaudingos?

Lengviau atsakyti į klausimą, kam riaušės buvo nenaudingos. Jos nenaudingos buvo visų pirma Lietuvai. Tai signalas pasauliui, kad žmonės šioje šalyje nepajėgia civilizuotu būdu vesti visuomeninio dialogo: visuomenė – teisėtais būdais kelti savo reikalavimus, valdžia – konstruktyviais sprendimais išreikšti plačiosios visuomenės lūkesčius.

Ką galima manyti apie šalį, kuri parodo, jog gyvena ant socialinio sprogo ribos? Žinoma, kad su tokia valstybe reikia elgtis atsargiau: jos patikimumo reitingai krenta, skolinimosi limitai mažėja, galimi kreditai brangsta, investuotojai žvalgosi šalių, kur gyvenimas teka ramesne vaga.

Kokios pasekmės žmonėms? Gyvenimas brangsta: reikia daugiau mokesčių mokėtojų pinigų aptarnauti paskoloms, mažiau potencialių įplaukų į biudžetą iš investicijų, mažiau naujų darbo vietų, didesnė bedarbystė, reikia daugiau socialinių išmokų bedarbiams šelpti. Čia – netiesioginės socialinių neramumų pasekmės.

Tiesioginės – du milijonai litų žalos. Galėjo būti suremontuota ir apšiltinta brangią šilumą švaistanti kuri nors mokykla, nupirkta medicininė įranga jos stokojančiai provincijos ligoninei, atnaujinta amunicija ugniagesiams ar išmokėta 8-10 tūkstančių bedarbio pašalpų. Dabar viso to nebus, nes pirmiausiai turės stiklinti Seimo langus.

Matyti plačiau ir giliau

Europarlamentaras Vytautas Landsbergis suskubo pareikšti, kad per šią akciją kažkas labai „[apsišvietė](#)“. Nepaisant to, kad tam tikri jo klausimai – vietoje ir laiku (kur buvo vidaus reikalų ministras? kas apmokėjo radijo ir televizijos „skelbimus“, kviečiančius „į visuotinę protesto akciją“? ar atsakys anarchijos ideologai ir masinio chuliganizmo organizatoriai pagal visus straipsnius?), vis dėlto lyginimas su 1991 m. sausio įvykiais, mano nuomone, yra neproduktyvus ir tam tikru mastu dezorientuojantis.

1991 m. sausio Lietuva, nors ir paskelbusi nepriklausomybę, faktiškai tebuvo Sovietų Sąjungos teritorijos dalis, su visomis iš to išplaukiančiomis potencialiomis pasekmėmis vietos gyventojams bei užsienio valstybėms, kurios palaikė diplomatinius santykius su ana imperija. 2009 m. sausio Lietuva – jau ne tik *de facto* ir *de jure* pasaulio pripažinta nepriklausoma demokratinė šalis, bet ir visateisė įtakingų bei autoritetingų organizacijų – NATO bei Europos Sąjungos – narė. Jos potencialas gintis nuo vidaus bei išorės grėsmių tada ir dabar – nesulyginamas, todėl ir paralelės tarp šių įvykių, geriausiu atveju, – pritemptos.

Kitai tariant, visokie aiškinimai, kai kiekvieną vidaus politikos nesėkmę bandoma pateisinti „Maskvos rankos“ veikimu, tėra „išversta rankovė“ to, ką skelbia paviršutiniškai situaciją vertinantys arba net propagandiškai ją išnaudoti bei Lietuvą kompromituoti bandantys balsai, esą, riaušės Vilniuje buvusios naudingos tik „[valdančiosioms partijoms](#)“. Tokiomis kryptimis mąstant jokių konstruktyvių išvadų priėti neįmanoma, kadangi tikrovė yra sudėtingesnė ir ji reikalauja susiklosčiusią situaciją matyti ir plačiau, ir giliau.

Kas lieka pusėje, kurioje valdžia?

Suplanuoti – viena, kas kita – įvykdyti. Dideliems planams reikia ne tik pinigų, bet ir palankios opinijos. Naujoji koalicija greitai sudarė antikrizinį planą, tačiau pasirūpinti to plano politine parama visuomenėje buvo nė motais. Nei tos visuomenės kas klausė, kai planas paskubomis buvo rengiamas, nei jai aiškino, kodėl jis yra būtent toks, o ne kitoks, kai tapo priimtas. Turbūt manyta, jog valdžia nusprendė – šventa! „Liaudžiai“ lieka tik pareiga jį uoliai remti.

Dar daugiau. Viskas buvo daroma taip, kad visuomeninės paramos bazė krizės įveikimo planui liktų kuo mažesnė. Pradėta nuo to, jog nerasta jėgų atsispirti pagundai įtvirtinti privilegijuotą valdžios narių padėtį [net ir krizės sąlygomis](#), tuo tarpu platieji visuomenės sluoksniai apdėti tokiais mokesčiais, apie kuriuos nei viena iš rinkimus laimėjusių partijų savo rinkimų programose nė neužsiminė. O baigta jau beveik feljetoniniu tapusiu, valdžios autoritetą rimtai pakirtusiu siūlymu apmokestinti visus automobilius. Iki to, ačiū Dievui, prieita nebuvo, tačiau kas tuo galėjo būti patenkintas?

Gediminas Vagnorius, savo metu buvojęs irgi nelengvose politinėse situacijose ir nuėjęs nuo scenos su ne itin šlovingu savo valdymo palikimu, suprato, kad biudžeto problemas *en-block* spręsti visų pažeidžiamiausių socialinių sluoksnių sąskaita vis dėlto negalima. Kuris pensininkas šiandien neprisimena, kaip gerai jam buvo „prie Vagnoriaus“? O kurie socialiniai sluoksniai dabar galės tvirtinti, kad jiems gerai buvo „prie Kubiliaus“? Žmonėms, o ypač kai jiems dar ir tinkamai nepaaiškinama, mažai rūpi, ar Algirdui Šemetai sekasi balansuoti valstybės biudžetą. Daugumai kur kas svarbiau, kad jų šeimos biudžeto galai kaip nors sueitų. Ir daugelis pajuto, kad, skirtingai nuo finansų ministro, savo biudžetų jie nesubalansuos. Ar apie tai gerai buvo pagalvota?

Kai su žmonėmis apie tai nekalbi, o prieš save iš karto nuteiki tokį platų visuomeninių jėgų spektrą – smulkųjį, vidutinį, iš dalies gal net ir stambųjį verslą, rašytojus, menininkus, knygų leidėjus, žurnalistus, pagaliau pensininkus, vaikus auginančias šeimas, netgi visus vairuotojus, kas lieka toje pusėje, kur yra valdžia? Ir ką galima atsakyti į Vytauto Landsbergio klausimą, kai jis teiraujasi, kur buvo „skautai, savanoriai, šauliai“ tuo metu, kai biro Seimo langai?

Demokratija – ne vien rinkimai

Neteisiniu smurtautojų, chuliganų ir provokatorių. Atskiriu juos nuo taikių demonstrantų, civilizuotomis priemonėmis, kaip tai įprasta demokratinėse Vakarų valstybėse, reiškusių savo teisėtus pilietinius nusiteikimus bei lūkesčius. Tačiau drauge noriu pastebėti, kad ne skautai, savanoriai ir šauliai turėjo pasitikti kiaušinių, sniego gniūžčių ir akmenų krušą prie Seimo. Bet apie tai – truputį vėliau.

Britų savaitraščio „The Economist“ apžvalgininkas Edwardas Lucasas taikliai pastebėjo, kad politikų nekompetentingumas – [ne mažesnė grėsmė nei Rusija](#). Guostis tuo, kad prie valdžios atsidūrusiems politikams kažkas „trukdo“, „neleidžia“ sklandžiai įgyvendinti nusibrėžtų uždavinių, tolygu prisipažinti, kad nesi pasirengęs užimti vadovaujančių pareigų.

Nesu matęs labiau atstumiančios scenos už tą, kurioje ponis V. Blinkevičiūtė, buvusi socialinės apsaugos ir darbo ministrė, labiausiai atsakinga už socialinių išmokų srityje susidariusią krizinę padėtį bei iki dugno išseikvotą „Sodros“ biudžetą, prieš kelias savaites per Vyriausybės valandą Seime pretenzingu tonu „egzaminavo“ naujose pareigose kojų dar neapšilusį finansų ministrą A. Šemetą ir ultimatyviai reikalavo „pasiaiškinti“, kodėl delsiama išmokėti pensijas...

Keliasdešimt ne žodžiais, bet jau akmenimis besišvaistančių „blinkevičiūčių“ apsaugos policija praėjusį penktadienį pasiguldė ant grindinio, o paskui nusivežė į nuovadą. Tai irgi tos pačios plotmės „trukdymai“. Jų yra, žinoma. Ir bus ateityje, galima tuo neabejoti. Ir spaudimas, greičiausiai, tik didės. Reikėtų stebėtis, jei to nebūtų. „Demokratija – ne vien rinkimai, tai ir spaudimas politikams naudojant teisinę sistemą, žiniasklaidą bei demonstracijas“, – pastebi E. Lucasas. Natūralu, kad opozicija šiuos instrumentus naudoja, ir šioje srityje, bent jau už valdantiesiems priklausančio Antano ir jo draugų frakciją, turi aiškiai daugiau ir galimybių, ir ryšių, ir patirties.

Pasiklovié „profsajungiečių“ nuomonėmis...

Tačiau esminis visos šios bylos klausimas vis dėlto yra ne tas. Šalia kitų Vytauto Landsbergio klausimų aš pasigedau svarbiausio: kam tenka atsakomybė, kad Seimo pastatas buvo taip nusiaubtas, o apsaugą privalėję užtikrinti policijos pareigūnai, lyg būtų svotai laukiantys pargrįžtančių vestuvinių, ne provokacijoms pasirengę profesionalai, buvo pastatyti prie paradinių durų? Nelyginant kokius sniego senius, chuliganai juos pirmiausiai pažemino, apmėtydami kiaušiniais ir sniego gniūžtėmis, o paskui, minios užspaustus prie pastato fasado, privertė šauktis pagalbos.

Nesakau, kad policija elgėsi neprofesionaliai, kai sulaukė pastiprinimo ir prasidėjo siautėjančio gaivalo neutralizavimo operacija. Tačiau pradinė stadija, sudariusi psichologinę atmosferą išjudėti minios azartui ir lėmusi Seimo pastato nuniokojimą, atrodė išties apgailėtina.

Aiškinimas naivus, esą „policijos vadovybė tvorų prie Seimo atsisakė po to, kai ketvirtadienį vykusiame Seimo vicepirmininkės Irenos Degutienės susitikime su profsajungiečiais pastarieji pažadėjo, kad mitingas bus taikus“. Tai negrabi pastanga atsakomybę perkelti ant žmogaus, kuris neturi jokios kompetencijos spręsti apie reikalingas priemones. Tokie klausimai sprendžiami ne pagal pasikalbėjimų su potencialiais mitinguotojais nuotaikas. Savo kvalifikacijas čia kaip tik turėjo parodyti ponas P. Malakauskas. Jo raportu, paremtu objektyvia potencialių grėsmių analize bei atitinkamomis rekomendacijomis, bet ne „profsajungiečių“ nuomonėmis, turėjo vadovautis ponias I. Degutienė ir teikti atitinkamus pavedimus policijai. Juo labiau po to, kai jau buvo žinomos „taikaus mitingo“ Rygoje pasekmės.

Galimybės – Lietuvos žmonės

O jei vis dėlto atsitiko tai, kas atsitiko – susimąstyti, matyt, yra apie ką. Ir ne vien tik apie grėsmes iš Rytų. Prieš jas irgi užsimerkti, žinoma, nereikėtų. Tačiau viską verčiant joms galima kartais ir nepastebėti, kad sukelti riaušes Vilniuje galėjo būti naudinga ir kai kurioms vietinėms jėgoms. Ypač toms, kurios laikos šešėlyje ir naudojasi neproporcingai didele įtaka šalies politiniam ir ekonominiam gyvenimui.

Manau, kad joms būtų paranku sukompromituoti jauną ir dar nepakankamai patyrusią Vyriausybę, kuri elgiasi, žinoma, neatsargiai, daro klaidų, sprendžia kartais per greitai ir ne iki galo apgalvojus, bet kurios intencijos tų šešėlinių jėgų atžvilgiu vis dar nėra iki galo paaiškėjusios. O ims dar ilgai ir pradės kelti problemų?..

Vyriausybės atrama tegali būti viena – Lietuvos žmonės, jų galimybės. Mūsų šalies situaciją giliai išstudijavęs norvegų politologas Svennas Arne Lie jau prieš pusantrų metų rašė: „Didžiulės Lietuvos galimybės – tai visuomenė, žmonės, nes jie nori kurti, nori dirbti, visuomenėje yra labai pozityvių jėgų, ypač tarp jaunimo.“

Ištirti įvairių tarnybų darbą mitingo metu, kam [užsimojo Seimas](#), ir nustatyti silpnąsias jos

grandis, žinoma, reikia. Tačiau negalima užmiršti svarbiausio – sąžiningo ir geranoriško dialogo su visuomene, pasiryžimo stoti plačiųjų visuomenės sluoksnių, bet ne tarnavimo korupciniams interesams pusėn. Žmonės tai greitai pajus. Atsakomybė tų, kurių rankose šimtų tūkstančių šeimų likimai, didelė. Kaip didelė ir socialinė įtampa. To negalima užmiršti.

Todėl būtina burti šalininkus, motyvuoti, įtikinti bei gausinti antikrizinio plano sąjungininkų pulkus, jei reikia – jį keisti ir tobulinti, bet ne didinti oponentų skaičių. Nei policijos kordonai, nei saugumo agentai nepadės jokiai valdžiai, jeigu kritinė masė žmonių nebeturės ką prarasti, išskyrus savo grandines.

Šaltinis: "Balsas.lt"

info@balsas.lt

Šis puslapis atspausdintas iš Balsas.lt <http://www.balsas.lt/naujiena/233481/burti-sajungininkus-ne-didinti-oponentu-skaiciu>

Šis puslapis atspausdintas iš DELFI interneto vartų.
Adresas <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=58633949>

V.Valiušaitis. A. Kubilius proga nepasinaudojo

(53)

Vidmantas Valiušaitis,
www.DELFI.lt
2012 m. gegužės 3 d. 10:26

Vidmantas Valiušaitis

© DELFI (Š.Mažeikos nuotr.) Iškalbingiau už bet ką kalba šios profesinės

organizacijos valdymas, patikimumo rodikliai ir viešoji
raiška. Kitaip nei kai kurios kitos profsajungos, NPPSS nebuvo apdovanota tarybiniais laikais sukauptu turto, nes susikūrė 2002 m. Kitaip nei tos, kurios suskilusios tebesivaidija iki šiol ir vis dar nepabaigia dovanai gauto turto dalybų, NPPSS turta kuria ir gausina pati. 2003 m. iš nario mokesčio ji surinko 37,3 tūkst. Lt. O štai 2011 m. jau vien nario mokesstis profsajungai davė 1 mln. 29,4 tūkst. Lt pajamų. O kur dar pareigūnų sukurtos ir sėkmingai veikiančios kredito unijos, interneto parduotuvės, tinklalapio veikla! Gautos pajamos skiriamos pareigūnams ir jų šeimoms ištikus nelaimėi. Skaidrumas, atskaitingumas, vakarietiškai suprastas vadovybės lojalumas eiliniams profesinės sąjungos nariams - NPPSS sėkmės ir patikimumo raktas.

Daugeliui ilgam įstrigo atmintyje NPPSS surengtos plataus masto visuomeninės akcijos: 2005 m. - protesto renginys „Atėmė, atima, atims“, reikalaujant gražinti pareigūnams 2002-2004 m. nesumokėtą darbo užmokesčio dalį; 2009 m. - „Basas pareigūnas - nesaugūs žmonės“, siekiant atkreipti Vyriausybės dėmesį į apverktiną teisėsaugos sistemos įstaigų padėtį; 2011 m. - „Vergų turgus“, bandant patraukti prezidentės bei kitų valdžios atstovų dėmesį į išnaudojimo, vergiško darbo apraiškas šalyje ir daugelį kitų.

” Už 200 litų kupiūrą nebegali prisipilti benzino bako. O premjeras rinkimų išvakarėse spaudžia žmones parsiduoti darbdaviui už 4 benzino bakus per mėnesį.

Vidmantas Valiušaitis

Bet šis straipsnis - ne apie NPPSS. Greičiau apie politinę nuovoką, gebėjimus orientuotis įvykių sraute, atitinkamai veikti. NPPSS prisiminiau čia tik kaip dienos aktualiją, būdingai liudijančią valdžios „pasirengimą“ bendrauti su visuomene.

Galima nemėgti vienos ar kitos organizacijos, to ar kito lyderio, bet vargu ar politiškai išmintinga nesiskaityti su tais, kurie šiaip ar taip turi visuomenės įtakos ir gerą vardą. NPPSS suvažiavimai vyksta kas ketveri metai. Vadinasi, vienos Seimo kadencijos metu tik kartą politikams gali susidaryti proga susitikti su pakankamai įtakingos profesinės sąjungos lyderiais iš visos Lietuvos. Vakarietiškoms kategorijomis mąstantis politikas, gavęs pakvietimą į šitokį forumą, būtinai išnaudotų progą kreiptis į rinktinę auditoriją ir savo politinės platformos rėmuose stengtųsi pelnyti jos simpatijas. Juo labiau - rinkimų išvakarėse!

Ką daro lietuviškos politinės mokyklos ugdytiniai? Jie spjauna į pakvietimą ir į renginį nesiteikia nieko pasiūsti net *pro forma*. Čia turiu galvoje pirmiausiai valdančiosios Tėvynės sąjungos-krikščionių demokratų frakcijos atstovus. Nepaisant to, kad pakvietimai buvo išsiųsti visoms Seimo frakcijoms, iš anksto pranešus, kad suvažiavime bus suteiktas žodis ir sudaryta galimybė dalyvauti politikų simpoziume, pakvietimu pasinaudojo tik opozicinės socialdemokratų, „tvarkiečių“ ir „darbiečių“ frakcijos. Tiesa, į suvažiavimo iškilmingąją dalį buvo atvykęs dar ir krikščionių frakcijos atstovas, tačiau politikų valandos nelaukęs išskubėjo kitur.

Spėkime iš vieno karto, ką galvos apie tokius susireikšminusius politikus ištisa armija policijos, pasienio,

ugniagesių, ikiteisminio tyrimo pareigūnų, jų šeimų narių? Ir ką rinksis ateinančiuose Seimo rinkimuose žmonės, kurie gynė Seimo rūmus 2009 m. sausio 16-ąją, kai įtūžusi minia svaidė į pareigūnus iš grindinio išluptus akmenis ir kiaušinius? Ir pareigą vykdė nepaisant to, kad finansavimą toji valdžia jiems buvo sumažinusi labiau negu kitiems sektoriams - visu ketvirtadaliu.

Man vis dėlto mįslė, kodėl [Andrius Kubilius](#) taip šaudo sau į kojas ir politines teritorijas oponentams atiduoda tiesiog be kovos? [Dėl 50 litų jis, atrodytu, varytu blusa į Klaipėdą](#), nors nepastebi, kad jau ne 50, 100 litų nebeturi reikšmės. Už 200 litų kupiūrą nebegali prisipilti benzino bako. O premjeras rinkimų išvakarėse spaudžia žmones pasiduoti darbdaviui už 4 benzino bakus per mėnesį.

Finansų ministerijos tvarkingos buhalterinės ataskaitos apie „subalansuotą biudžetą“, kuriuo ministras pirmininkas nepavargsta didžiulis, žmonių nejaudina. Jie mato trigubai išaugusią valstybės skolą, žvėriškai pakilusių energijos kaštus, be perstojo augančias maisto, komunalinių ir socialinių paslaugų kainas, ant mažiausias pajamas gaunančių žmonių pečių užverstą mokestinę naštą. Ir daro išvadas. O jos - tragiškos.

Emigracijos mastais visas kitas [ES](#) šalis lenkiame taip, kad antroje vietoje esančią Airiją „pranokstame“ trigubai: vėliausiai [„Eurostat“ duomenimis](#), Lietuvos koeficientas yra – 22.7, gi Airijos – 7.5. Tuo tarpu kaimyninės Latvijos vos - 3.5, o emigrantais visą Europą neva maitinančios Lenkijos vos – 0.1.

2010 m. emigracija pasiekė rekordinę aukštumą - iš Lietuvos išvyko 83 tūkst. žmonių! Tuo metu, kai per abu tarpukario nepriklausomybės dešimtmečius išvyko tik 100 tūkstančių. Bet ir to tada pakako, kad tai būtų vertinama kaip didelis iššūkis valstybei. Spaudoje virė diskusijos, kaip adekvačiai jį atsakyti. Buvo įkurta Draugija užsienio lietuviams remti, 1935 m. [Kaune](#) įvyko pirmasis Pasaulio lietuvių kongresas, su valstybės pagalba pastatytos kelios lietuvių mokyklos Pietų Amerikoje, siunčiami ten valstybės išlaikomi lietuvių mokytojai.

„Emigracija - pati radikaliausia nepritarimo vykdomai politikai forma“, - sako prof. [Gintautas Mažeikis](#). Valdžios tai nejaudina. Premjeras A. Kubilius per Amerikos prekybos rūmų organizuotą diskusiją, pasak Dainiaus Paukštės, Migracijos departamento direktoriaus pavaduotojo, pareiškė, kad „prieš 22 metus [Lietuva](#) iškovojo laisvę tautai ir laisvę emigruoti“. O premjero patarėja [Milda Dargužaitė](#) aiškinusi, esą „būdami mažos šalies piliečiai turime galvoti globaliai, suprasti kitas kultūras, būti tolerantiški, <...> žiūrėti kaip integruotis į globalų pasaulį“.

Čia pozityvu bent tai, kad labai aiškiai pristatyta politinė platforma ir prioritetai žmonių "išvietinimo", t.y. savotiškos naujųjų laikų DP (displaced persons), klausimu. Drauge paaiškinta, kas yra nesvarbu ir kodėl emigracijos klausimu - tobula tyla.

O kas yra svarbu? Svarbu premjerui energetika. Energetinė nepriklausomybė. Vargiai kas dėl to ginčytusi. Nesiimu vertinti ir spėlioti gerai ar blogai statyti naująją Visagino atominę elektrinę (VAE). Matau tik tai, kad patys konservatoriai negali dėl to tarpusavyje išsiaiškinti. Jeigu statomas toks galingas - galingiausias pasaulyje! - 1350 MW VAE reaktorius, pasak Algimanto Sėjūno, buvusio konservatorių frakcijos Seimo nario, elektros energijos sistema (EES) „reikalauja 15 kartų galingesnių tinklų, negu gali užtikrinti Lietuvos EES. Tokia galinga yra tik Rusijos energetinė sistema, į kurią mes būtume priversti įsijungti. [Su tokios didelės galios agregatu mes niekada nebūsime nepriklausomi](#)“.

Kas nors iš energetine nepriklausomybe besirūpinančiųjų tokius teiginius turėtų paneigti stipresniais argumentais negu tie, kuriais paprastai operuojama: visi, kurie jų politine linija abejoja - „papirkti rusų“. Šitas „argumentas“ įtikinamai neatrodo. Priešingai. Žinant, kad pačių konservatorių partijos kai kurie įtakingi nariai naudojami Rusijos energetikos struktūrų prielankumu, stambiu mastu ir ilgalaikėmis sutartimis verslauja su [Rusija](#), toks planuojamas generuoti energijos perteklius kažin ar būtų tam bizniui nuostolingas. Čia, žinoma, tik mano prielaida, tikriausiai klaidinga.

O buvo momentas, kai A. Kubilius, kaip atrodė, turėjo progą parodyti politinį stuburą ir laimėti rinkėjų simpatijas. Ne tik sau, visai partijai. Po [FNIT](#) skandalo. Kada drąsiai pasielgė ir ministras [Arūnas Gelūnas](#). To momento neišnaudojo. Nors buvo atkakliai ir primygtinai raginamas. Jo paties partijos narių. Progą praleido. Prie visos

Žinant, kad pačių konservatorių partijos kai kurie įtakingi nariai naudojami Rusijos energetikos struktūrų prielankumu, stambiu mastu ir ilgalaikėmis sutartimis verslauja su Rusija, toks planuojamas generuoti energijos perteklius kažin ar būtų tam bizniui nuostolingas. Čia, žinoma, tik mano prielaida, tikriausiai klaidinga.

Vidmantas Valiušaitis

Finansų ministerijos tvarkingos buhalterinės ataskaitos apie „subalansuotą biudžetą“, kuriuo ministras pirmininkas nepavargsta didžiulis, žmonių nejaudina. Jie mato trigubai išaugusią valstybės skolą, žvėriškai pakilusių energijos kaštus, be perstojo augančias maisto, komunalinių ir socialinių paslaugų kainas, ant mažiausias pajamas gaunančių žmonių pečių užverstą mokestinę naštą. Ir daro išvadas. O jos - tragiškos.

Vidmantas Valiušaitis

pagarbus Arturo Meriano žmogiskosiomis savybėmis ir asmeniniam žavesiui. Naujojo vidaus reikalų ministro ir jo visuomeninio patarėjo pasisakymai NPPSS suvažiavime paliudijo, kad tikėtis permainų VRM sistemoje negalima. Padėties šeimininkai ir toliau ten lieka tie patys. Krata Vytauto Giržado bute tai patvirtina.

Premjeras, spėju, skaičiavo, kad šitaip elgdamasis - aukodamas Vitalijų Gailių, Vytautą Giržadą, teisingumą ir politinę reputaciją (kaip kažkada aukojo Vytautą Damulį ir Kastytį Braziulį) - gelbsti energetinius projektus. Kitaip tariant, sutiko nusilenkti liberalcentristų lyderio ir koalicijos partnerio Algio Čapliko viešai išsakytam šantažui projektus sužlugdyti, jeigu premjeras sumanytų veikti ne pagal jo norą.

Rinkimai parodys tokios politikos laimėjimus. Vienos iš koalicijos partnerių „ne spaudai“ atliktos vėliausios viešosios nuomonės apklausos duomenys šiek tiek skiriasi nuo tų, kurie pateikiami iš anksto apmokėtuose plotuose. Jeigu [Seimo rinkimai](#) vyktų dabar, daugiausiai balsų surinktų kaip tik tos trys partijos, kurioms rūpėjo atsiųsti savo atstovus ir į NPPSS suvažiavimą. O būtent, socialdemokratai, „Tvarka ir teisingumas“, [Darbo partija](#). Visos trys surinktų maždaug po 12 proc. balsų. Konservatoriai su 8 proc. liktų ketvirti. Kitos partijos į Seimą nepatektų, įskaitant Liberalų sąjūdį (4,3 proc.) ir liberalcentristus (4,2 proc.).

Aišku, kad iki rinkimų padėtis dar keisis. Tačiau jeigu premjeras ir toliau taip šaudys sau į kojas, kažin ar ta kaita vyks konservatoriams palankia linkme. Kadangi situacija Lietuvoje šiaip ar taip, V. Landsbergio žodžiais, „yra situacija Garliavoje“. Plačiąja prasme taip pat. Kadangi neteisingumas nebeleidžia žmonėms gyventi. [Jie tai „per skūrą jaučia“](#). Bet net ir Garliavoje veikia V. Landsbergis, dar pora konservatorių „marginalų“. Kiti - „sėdi po žiedais, akcijos baltos“.

Ne energetiniai projektai rudenį lems rinkėjų apsisprendimą. Prof. [Povilas Gylys](#) NPPSS suvažiavime davė pavyzdį. Verslininkai įsigijo dvi vasaros rezidencijas šiltuose kraštuose. Pasiteiravus kiek turi darbuotojų, atsakė: 35. O kiek jiems mokama? Minimumas.

Čia yra visos mūsų socialinės sanklodos kvintesencija.

Griežtai draudžiama DELFI paskelbtą informaciją panaudoti kitose interneto svetainėse, tradicinėse žiniasklaidos priemonėse ar kitur arba platinti mūsų medžiagą kuriuo nors pavidalu be sutikimo, o jei sutikimas gautas, būtina nurodyti DELFI kaip šaltinį.

Susiję straipsniai:

[O.Watesas: galingiausias žurnalisto ginklas - reputacija \(16\)](#)

2012 m. balandžio 10 d. 09:48

[V.Valiušaitis. Minint „Kronikas“: kai nėra tikėjimo tiesa, išblėsta ir tikėjimas laisve \(69\)](#)

2012 m. kovo 19 d. 12:46

[V.Valiušaitis. Apie beveik skandalingus A.Eidinto požiūrius \(154\)](#)

2012 m. vasario 27 d. 12:48

[V.Valiušaitis. Kodėl mūsų politikus siutina estų sėkmė \(346\)](#)

2012 m. vasario 24 d. 09:04

[V.Valiušaitis. Reikia „baltosios bangos“ žiniasklaidoje \(77\)](#)

2012 m. vasario 7 d. 09:19

[Kodėl žiniasklaidos priemonėi verta turėti savo kontrolierių? Estijos patirtis \(14\)](#)

2011 m. lapkričio 21 d. 11:50

[V.Valiušaitis. Lietuva ir Azerbaidžanas: išsaugoti laisvės kovos solidarumo dvasią \(39\)](#)

2011 m. spalio 30 d. 19:05

Lyderis, reikalingas Lietuvai [\(21\)](#)

Amerikiečių rašytojas ir diplomatas Washingtonas Irvingas (1783-1859), vienas pirmųjų amerikiečių kūrėjų sulaukusių pripažinimo Europoje ir daug prisidėjusių prie tų dviejų kultūrų suartinimo, yra palikęs sparnuotą posakį: „Didieji protai kelia sau tikslus, kiti žmonės vadovaujasi savo norais“.

Laimingos tautos, kurios turi tokio masto asmenybių. Ir vargas toms, kurios neįstengia išsiugdyti didžiųjų protų ar nebeatsimena tų, kurie šito verti. Žmonių, keliančių tikslus sau ir savo gyvenimo turiniu bei asmeniniu pavyzdžiu brėžiančių gaires tautai, šiandien Lietuvoje beveik nematyti. Išimtis tik patvirtina šį teiginį.

O nematyti tokių žmonių ne todėl, kad jų nebūtų apskritai, bet dėl to, kad susiformavęs vadinamasis „politinis elitas“ – didele dalimi savanaudiškas, nekūrybingas, bailus, nes intelektualiai nepajėgus, todėl desperatiškai bijas atviros diskusijos su kitaip valstybės vaidmenį suprantančiais asmenimis – turi priemonių neprileisti jų į viešąją informacinę erdvę. Veiksmai nepateisinami, bet logika suprantama: tokie asmenys potencialiai gali sudaryti konkurenciją „politikos mastodontams“ ir sujaukti nusistovėjusių įtakų bei susidarytų gyvenimo patogumų terpę.

Akis badantis pavyzdys – LRT generalinio direktoriaus rinkimai. Didžiausia blogybė yra ne tai, kas buvo išrinktas nacionalinio transliuotojo vadovu, bet kaip visas šis procesas vyko. Nors esu kritiškai [pasisakęs](#) apie kai kuriuos naujojo direktoriaus žurnalistinės raiškos aspektus,

tačiau nesakau, kad jis būtina bus blogas direktorius. Pamatysime. Niekur jis nepasislėps – jo vadybos, visuomeninės misijos, LRT profesinių standartų kokybe, politinio nešališkumo principais labai greitai įsitikinsime.

Blogiau su pačia LRT taryba. Kai jos pirmininkas akivaizdžiai [nesuvokia](#), kas yra interesų konfliktas, ko gi galima laukti iš tokios institucijos sprendimų apskritai? Ką rašytų tas pats „Lietuvos rytas“, jeigu vietoje jo atstovo LRT taryboje posėdžiautų, tarkime, pono B. Lubio laikraščio redaktorius, jis būtų nuolatinis visuomeninio transliuotojo politinių aktualijų komentatorius ir diskusijų forumų dalyvis, o to laikraščio savininkas, mokesčių mokėtojų pinigais išlaikomoje televizijoje, mėgautųsi tomis reklamos ir autorinių laidų apimtimis, kuriomis šiandien džiaugiasi didžiausiu save tituluojantis privatus dienraštis?

Nepajėgumas skaidriai ir sąžiningai veikti tokia, palyginti, smulkiame viešojo gyvenimo sektoriuje, kaip nacionalinis transliuotojas, tik patvirtina mūsų demokratijos paviršutiniškumą ir fasadiškumą – tikrą dvigubų standartų karaliją...

Ką jau kalbėti apie didesnius dalykus, jeigu net direktoriaus neįstengiame išrinkti taip, kad visa tai pasitarnautų visuomenės konsolidavimui, o ne susipriešinimo gilinimui bei eskalavimui. Dar nė dvi savaitės nepraėjo, kai naujasis LRT vadovas eina pareigas, o koks informacinio palaikymo užnugaris išryškėjo „Lietuvos ryto“ grupės leidiniuose!..

Kodėl? Ogi todėl, kad mūsų gyvenimo praktikoje įprasta tapo taikyti ne objektyvius žmogiškosios raidos matavimus, bet subjektyvius, vien politiškai motyvuotus, momentinę naudą sveriamus vertinimo kriterijus. Todėl „teisus“ čia tas, kuris turi daugiau galios – politinės, ekonominės, informacinės...

O kriterijai – egzistuoja. Ir jie vienodi visiems lyderiams, ar jie būtų verslo bendrovių vadovai, televizijų direktoriai, ministrai ar net patys prezidentai.

Paryžiaus Sorbonos universiteto daktaras Pranas Dielininkaitis (1902-1942), vienintelis diplomuotas sociologas ne tik prieškarinio Lietuvoje, bet ir ano meto Baltijos valstybėse, buvo ryški asmenybė, palikusi neišdildomą pėdsaką pirmosios Respublikos visuomenės gyvenime. Jis buvo vienas iš tų žmonių, kurie lietuviškosios visuomenės raidai davė reikšmingų impulsų ir iškėlė ilgalaikių gairių jos atsinaujinimo kryptis.

Šiandienos politikos lyderiai nuolat skundžiasi, kokia „tamsi“ mūsų liaudis, kaip nieko neišmano politikoje, kaip nemoka pasirinkti. Jiems antrina stambieji žiniasklaidos pabūklai: šitai „kvailai“ masei nereikia nieko kito, tik „duonos ir žaidimų“...

Pr. Dielininkaitis tvirtino priešingai: nėra blogų pulkų, yra tik blogų pulkininkų.

Taip tvirtino žmogus, drauge bendraminčiais, įkūręs vieną populiariausių ir įtakingiausių prieškarinio Lietuvos dienraščių „XX amžius“, apie kurį VDU profesorius šveicaras Juozas Eretas (beje, telegramų agentūros ELTA įkūrėjas) rašė: „XX amžius“ buvo „lyg visam kraštui skaitomas pilnutinio gyvenimo kursas. Jame gyvenimo reiškiniai ir įvykiai savo prasmę ir savo

vieta rado pagal tvarką, plaukiančią iš aukštesnės idėjos. Tai išimtina žurnalistikoje laimė, nes dažnai aukštesnė idėja lieka be spaudos ir gilesnės įtakos nedaro arba spauda lieka be idėjos ir niekam neteikia naudos. „Amžiumi“ idėja įgijo savo spaudą ir spauda – savo idėją.“

Šalyje, kurios gyventojų daugumą sudarė žemdirbiai, nepratę ne tik prie dienraščių, bet ir prie spaudos apskritai, kurioje miestiečiai tesudarė vos 15 proc. jos gyventojų, 1939 metais vien prenumeratorių „XX amžius“ turėjo per 26 tūkstančius. Pasisekimas būtų buvęs dar didesnis, jei valdžia nebūtų dariusi nuolatinių suvaržymų. „Amžinas cenzūros įsikišimas, – pasak J. Ereto – buvo įkyrus ir nekompetentingas“.

Turint galvoje dienraščių tiražus šiandien, kada miestų gyventojų nuošimtis yra beveik atvirkščiai proporcingas prieškariniam, o raštingumo lygis yra žymiai aukštesnis, 26 tūkstančiai prenumeratorių daro įspūdį net ir dabar. Ir tas įspūdis juo didesnis, kai žinai, kad anas dienraštis nepataikavo miesčioniškam skoniui, o geriausios Vakarų spaudos pavyzdžiu sąžiningai informavo ir sąmoningai ugdė mąstančią visuomenę.

Dar daugiau. Socialinis teisingumas buvo „pagrindinė idėja, kuria sielojosi dr. Dielininkaitis“, – rašė kitas jo bendraamžis ir žurnalistas Kazys Bauba, vėliau – Štuthofio koncentracijos stovyklos auka.

Jis buvo „ne tik sociologas teoretikas, bet ypač gyvas praktikas, – tvirtino istorikas Zenonas Ivinskis. – Dr. Dielininkaitį, kaip žmogų su tyra ir labai jautria visuomenine sąžine, nuolat jaudino socialinis klausimas, t.y. tie socialiniai priešingumai, kurie yra paprastai didžiųjų sukrėtimų priežastis istorijoje, ar mes žvelgsime į Romos Grakchus, ar į XIV amžiaus anglų lordus, ar į didžiąją Prancūzų revoliuciją. Tai socialiniam teisingumui įgyvendinti mūsų tėvynėje dr. Dielininkaitis ieškojo būdų ir priemonių, aukojo savo energiją ir jėgas.“

Tad grįžęs iš užsienio Pr. Dielininkaitis, Juozo Brazaičio žodžiais „kibo į darbininkus“, kurių „masę komunistai jau buvo gerokai apsėdę“. Ir čia jaunas sociologas „pasijuto kaip žuvis vandenyje. Metalistai, šoferiai, kiemsargiai, žemės ūkio darbininkai, miesto tarnaitės, darbininkų jaunimas – tai tie vardai, kuriuose jis nenuilstai nardė. Susirinkimai, suvažiavimai, pranešimai, paskaitos, iškylos, stovyklos – kasdieninė duona.“

Jeigu fabriku darbininkai, kiemsargiai, J. Brazaičio žodžiais, „mūru stojo“ už Pr. Dielininkaitį veik visuose Kauno ir priemiesčių susirinkimuose, tai turėjo būti didelis jo autoritetas ir įtikinamos mintys. Tiesa, dr. Dielininkaitis ir kitų projektai, tęsti žemės reformą ir aprūpinti fabriku darbininkus nuosavais sklypais bei nameliais, valdiškose įstaigose nebuvo išklausomi ir net klausomi, tačiau komunistų pavojui padidėjus, kai sovietai privertė Lietuvą įsileisti įgulas, Smetonos administracija Dielininkaičiui veikti nebekliudė.

Kiek šioje srityje Pr. Dielininkaitis buvo brandus ir efektyvus, liudija faktas, jog net toks „užgrūdintas“ sovietinio komunizmo įrankis kaip Aleksandras Gudaitis-Guzevičius, pogrindyje kurstęs darbininkus, o po okupacijos tapęs sovietinės Lietuvos saugumo šefu, savo atsiminimuose gana pagarbiai atsiliepia apie savo idėjinio priešo organizacinius bei oratorinius gebėjimus, įtaką darbininkijai. Ankstyvas areštas (suimtas drauge su šimtais kitų inteligentų 1940 liepos 12, nespėjus Lietuvos net formaliai „įjungti“ į Sovietų Sąjungą)

patvirtina, jog kitokių priemonių, išskyrus smurtą, prieš Pr. Dielininkaitį bolševikai neturėjo.

Tai – nepaneigiamas įrodymas, kad ir profesoriai gali kalbėti paprastiesiems žmonėms suprantama kalba ir įgyti jų pasitikėjimą, jeigu tik patys geba šį pasitikėjimą branginti ir jo neišduoti.

Kur viso to paslaptis?

Prano Dielininkaičio asmenybę bene geriausiai nusako išlikęs, matyt, vienos iš jo viešų prakalbų plano rankraštis, kuriame jis konspektyviai, tezių pavidalu dėsto bet kurios srities vadovui arba lyderiui reikalingus privalumus.

Pirmasis lyderio privalumas – noras vadovauti. Tačiau!.. Lygia greta privalu vengti visur savęs brukimo – tik aš, aš, aš...

Vadovavimo džiaugsmas, vadovavimo pamėgimas – antrasis vadovo privalumas. Iš jo išplaukia santykiai su bendradarbiais: a) *nepavydėti* kitiems; jei kas kyla – „negriebti už kojų ir netraukti žemyn“, „duoti pavyzdį atakuojant spygliuotus apkasus“; b) *vengti pataikavimo* ir pataikūnų; kas norėdamas pats iškilti „aplink save tepakenčia tik nykias smulkias individualybes“, tas nėra vertas lyderio vardo; c) *kaip maro vengti intrigų* – stengimosi pykinti vienus su kitais – ir tuo naudotis; tai „pati pigiausia, žemiausia ir niekingiausia priemonė iškilti“; d) kas nesugeba suvaldyti paties savęs, kas neįstengia nepalaužiamai garbingai laikytis duotojo žodžio, „kas aistringai nėra pamilęs tiesos ir teisingumo, tas niekadosis nebus tikru vadu“.

Vienas svarbiausių vadovo bruožų, anot Pr. Dielininkaičio, yra „*mokėjimas džiaugsmingai bendrauti su kitais*. Reikia mokėti maloniai priimti kitų išmintingus patarimus ir patarnavimus. Sugebėti ne tik pačiam dirbti, bet ypač – įtraukti kitus. *Nepykti dėl daromų kritiškų pastabų ir opozicijos buvimo*, bet stengtis surasti, pašalinti tas priežastis, tą pagrindą, kuris duoda progos kritikai ir opozicijai atsirasti.

Tikras lyderis yra naujų idėjų ieškotojas ir jų išradėjas. *Drąsa, rizikos meilė ir atsakomybės nebijojimas* – būtinos vadovo savybės. Nepavykimo pavojus dėl nepajėgumo išdrįsti ir ryžtis, Pr. Dielininkaičio teigimu, beveik visuomet yra didesnis, negu dėl drąsos pertekliaus. Blogio jėga gyvenime yra mažiau pavojinga kaip gėrio silpnumas. Todėl ragina niekada nenustoti drąsos. Apie drąsą taip sako: „*Kas pinigų nustoja, nedaug ko nustoja, kas garbės nustoja – labai daug nustoja; kas drąsos nustoja – visko nustoja*“, todėl nebijoti nepasisekimų – vadovo prievolė: „*Pirmas nepasisekimas yra reikalingas. Antras – gali būti naudingas. O jei jūs prisikeliate po trečio nepasisekimo – jūs esate tikras vyras.*“

Pr. Dielininkaitis pabrėžia *veiklumą ir ofenzyvos dvasią*. Apie ją taip sako: „Pirmas privalumas – *veiklumas*. Antras privalumas – *veiklumas*. Ir trečiasis privalumas taip pat veiklumas.“ Laimėjimas visuomet yra *ofenzyvos kūdikis* ir jis priklauso asmenims, nebijantiems ir ieškantiems atsakomybės...

Dabar mintyse su šiais Pr. Dielininkaičio išvardintais vadovo privalumais palyginkime

šiandienos lyderius: politikos, žiniasklaidos, stambiojo verslo...

Kažko trūksta, ar ne?

Ir pirmiausiai – supratimo, kad „nėra blogų pulkų, yra tik blogų pulkininkų“...

Todėl nėra nieko geresnio kaip rinkimai, parodyti tiems „pulkininkams“, kad kariuomenės jie nebeturi, o vien „duonos ir žaidimų“ protaujančiam žmogui neužtenka.

Šaltinis: "[Balsas.lt](http://www.balsas.lt)"

info@balsas.lt

Šis puslapis atspausdintas iš Balsas.lt <http://www.balsas.lt/naujiena/191633/lyderis-reikalingas-lietuvai>